

КАРИКАТУРА

Имамо пословицу у којој се крије дубока филозофија. Пословица гласи: свака је шала пола истина. Шаливог запажања и закључивања, шаливе логике нема. Сви смешни ^удефектни елементи од којих се прави шала, нађени су раније, присебним посматрањем интелекта који одлично зна шта ради. Оно што после направи од шале шалу како је обично узимамо, да тобоже нема у њој истине, ~~тако~~ то долази од мање или више ~~срећне~~ срећне композиције таквих ^{обележја}~~обележја~~ и дефеката који човеку дају драж невестине, грациозне збуњености, нехотичне глупости, или, у карикатури, дају ружноћи човекова тела или његових покрета врсту шеретског одрицања: ~~пре~~ претеривања ^е и увеличавања ^е. ^{је до!} Карикатура неће да буде, ~~а~~ рекло би се ^уне сме бити бомба. Али диспозиција карикатуриста води у читаву скалу израза и значења карикатуре: једаред је цртеж весео, ^удругу пут је раскалашан, трећу пут неумољив, четврти пут тривиалан и циничан, ~~а~~ ~~пет~~ пети пут има прасак и шум бомбе.

При карикирању у разговору, дакле при оговарању и имитовању, узима се да је диспозиција карикатуриста тренутна и пролазна, па се шала прима и чак и заборавља. Али како су основни податци за шалу озбиљног порекла, нема шале која не пецка, не штипа, не бриди, или чак и не уједа. Нико се не отима да буде повод и предмет шали! Поред све добронамерности и безазлености и "шаљивости" шале, скоро увек поцрвени онај кога се шала тиче. Латинска пословица саветује: пријатеља ни шалом не увредити. Не стоји бадава израз увредити! Професионалним карикатуристом та најнижа врста карикатуриста, зато своје шале шапућу, спуште и беже, у најгорем случају другима подмећу. Карикатуристи цртачи, дакако, објављују своје шале, и зато што им је занат уперен на импресију оца, а и зато што су далеко виши ранг карикатуриста од оговарача. Цртач карикатурист прима

и то не само једна. Карикатура дакле ^{има отпљивање да} упозорје на оно што постоји, и што ^{добрих олов} се ^{одсушта} стварно и види. Није редак случај, да и обични људи, то јест они који не знају цртати, носе у глави неку декомпоновану или круту слику ^{или јасна} својих познаника и да свесно прате понављање некога израза на њима. Наравно, већина тих људи нема способности да то запажање фиксира. И, што је важније, нема потребу, нагон, да га фиксира. И не би умео у том театру нини-ја нарочито ^{ни} уживати. Ту је раздео на линија: карикатурист ^{као и обавирај, карак} ~~ниси у девијаци~~ у себи ^{у себи тој} оно што ~~испрати, карак~~ ^{испрати, али је то тако} ~~не чисти смех од шале која је пола истина; карикатурист меша немилосрдност са талентом; карикатурист мора да изопачи и истину и шалу, да би створио фигуру која и јесте и није онај човек. За карикатуриста је драг да мује-витим погледом ~~ухвати трен~~ ^{нико} и индискретно ухвати трен када природни или афектирани став ~~човека~~ ^{човека} живи за час лежерно, без одговорности животу. Карикатурист дакле ~~и~~ ^{лови} и маркира једну ~~стварну~~ ^{добрих} стварну истиниту, али некако за јавност ^{неконстатовану} ~~неконстатовану~~ ^{ознаку} било типа било изузетка. То и јесте ^{Како; а то како није од високе констатације; а то је још једна} оно што изазива бурно смејање: ~~свако~~ ^{нагло} нагло, потпуно схватање једне комике о којој кад нам је карикатуром констатована, одједаред сви мно-~~

^{Сви одједаред констатацијама индискретно!} ~~со тамо.~~ ^{Констатација} ~~чиме постаје чињеница~~ ^{чиме постаје чињеница} о којој нема разних мишљења и против које нема протеста. ~~Карикатура је у том случају успела. Карикатурирана личност мора и сама потписати рачун о истини и о шали. А после, онај део који претставља нагло и осветљено истурену истину, тај део карикатуре значи~~ ^{после} за карикатураног не само уметност и забаву, него и неку муклу слутњу и опомену. Поцрвени човек у себи на најплементијем месту. И ~~што~~ ^{Болни човек, јаче покривање. Зар још има нека шале} ~~Болни човек, јаче покривање. Зар још има нека шале~~ ^{испрати}

Зовамо онамо, карикатурист треба да има одобите квалитете цртача и, ипак, неке моралне скрупуле. И карикатура има свој законик. Она треба да буде на пречац јасна; да буде неододливо смешна; да не утиче на моралне осећаје; да није непристојна. Да би била на пречац јасна, карикатура не сме бити бизарна, истицати неке много нове детаље ^{објекта} јер би то изазивало чуђење, размишљање, тражење, и хладило би смеј. Да би била неододливо смешна, карикатура мора сва обележја: место, време, професију, карактер, изразити у спољашњости, у ритму линија; анутра, карикатура мора бити празна, срце на сме имати. Онај трећи услов: да карикатура не утиче на моралне осећаје, да не побуђује сентименталност, тежак је; он хоће да каже да карикатура не сме бити оруђе. Карикатурист мора бити чисти интенција, и, као уметнички темперамент, ^{уметнички} ~~мора бити~~ ^{весео, много и френетички весео.}

Ако чиста веселост уђе у ~~у шали~~ ритам цртежа и линија, карикатури се неће моћи пребацити клевета, дражење и неправда, поред све истине у шали. Политичке карикатуре, међутим, јесу често оруђе. Ваш кад и не долазе из саме средине жучних борби, врло су често и не^вправедне и непристојне, ~~и~~ па и зле. Спасава околност да политичку карикатуру обично раде неуметници, па цртеж није убедљив неодољиво ни као шала ни као истина.

Dруштvena karikatura je bezazlenija; ^{ona} i nehotice tipizuje i uopštava. Ona šiba sitne slabosti, male grehe, gluposti društvene koje su gluposti pojedinaca ali i opšte. To su one štrklaste, осушене фигуре на којима је све механизовано; ^{или, напротив} или, напротив, оне пупаве и бацасте фигуре на којима је све ^{уједна стваралачка,} ~~механизовано~~. То су прогнозе, стадијуми и промашености наших ^(обичаја) борби и амбиција. Са талентом и мером рађене карикатуре овога рода могу постати врста регулатора у јавном мишљењу и држању; могу деловати на начин басана, ~~за~~ које истичу оно за што је цео свет одговоран. Загледати се у туђу карикатуру, то је видети помало и своју. Она половина шале која је истина, погађа увек много ^{нас.} У том ^{ду била праведна} ~~истицање~~ карикатуре. Али, посматрач ^{се} обично смеје туђој комедији ~~истања~~ док то може чинити пре ~~истога~~ ^{истога}.